

Behavior koników polskich utrzymywanych w systemie hodowli rezerwatowej

Magdalena Łuczyńska, Zbigniew Jaworski, Barbara Stolarczyk

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Katedra Hodowli Koni i Jeździectwa,
ul. Prawocheńskiego 2, 10-719 Olsztyn

Celem badań była analiza zachowań ogierów, wynikających z pełnionej funkcji przewodnika tabunu oraz ich relacji z pozostałymi członkami stada. Badaniami objęto 4 grupy haremowe ogierów – tabuny (łącznie 42 konie), przebywające na terenie rezerwatu w SB PAN Popielno. Wyniki uzyskano na podstawie obserwacji etologicznych prowadzonych w okresie 4 miesięcy (październik 2006 – styczeń 2007) oraz 3 eksperymentów behawioralnych sprawdzających reakcję przewodnika tabunu na kał i rzenie innego ogiera oraz reakcję na obcy przedmiot. Z przeprowadzonych obserwacji wynika, że w stadach widoczna była silna więź rodzinna między ogierami, klaczami i ich potomstwem. Wszystkie ogiery wykazały się szeregiem swoistych reakcji potwierdzających ich zachowania terytorialne, co przejawiało się m.in. w pilnowaniu swojego rewiru, regularnym jego patrolowaniu i oznakowywaniu. Na podstawie 3 przeprowadzonych doświadczeń można stwierdzić, że ogiery tabunowe potrafią właściwie reagować (poprzez odpowiednie zachowanie) na realne, jak i potencjalne zagrożenie oraz wykazać się odwagą i ciekawością. Swoją dominującą pozycję w stadzie wyraźnie manifestują, podporządkowując sobie pozostałych członków tabunu.

SŁOWA KLUCZOWE: behavior / ogiery / konik polski / hodowla rezerwatowa

Hodowla rezerwatowa koników polskich pozwala utrzymywanym w tym systemie koniom zapewnić warunki zbliżone do naturalnych. Ograniczona ingerencja ze strony człowieka umożliwia swobodne formowanie się tabunów oraz pełne uzwniętrzenie naturalnego behavioru koni [4]. Najwyraźniejszym przejawem tych zachowań są stosunki wytworzone w grupie koni wraz z determinującym je systemem hierarchii. Rolę przywódcy w stadzie pełni ogier lub dominująca klacz, a reszta członków grupy podporządkowuje się narzuconym przez nie zasadom. Większość tak zorganizowanych stad koni składa się z ogiera czołowego, dominującej klaczy (lub dwóch), kilku podporządkowanych klaczy oraz aktualnego przychówku [2]. Funkcje, jakie pełni w stadzie każdy osobnik są jednak wyraźnie podzielone. Ogier broni stada przed obcymi końmi i innymi zagrożeniami, pilnując by klacze i źrebięta tworzyły zwartą grupę. Klacze natomiast

decydują o kierunku przemarszu i czasie odpoczynku, a także często ostrzegają o zbliżającym się niebezpieczeństwie [5].

Celem badań była analiza behawioru ogierów koników polskich, wynikającego z pełnionych przez nich funkcji przewodnika tabunu oraz ich relacji z pozostałymi członkami tej społeczności, utrzymywanych w systemie hodowli rezerwatowej. Wiedza dotycząca istotnych dla przetrwania stada zachowań behawioralnych ogiera, może być wykorzystana do wyselekcjonowania reproduktorów o cechach charakteru szczególnie przydatnych do życia w warunkach zbliżonych do naturalnych.

Materiał i metody

Badaniami objęto 4 grupy haremowe – tabuny koników polskich (łącznie 42 konie) przebywające na terenie rezerwatu w SB PAN Popielno. W skład każdego tabunu (I-IV) wchodził ogier, klacze oraz ich potomstwo:

– tabun I: og. Osowiec – 1987 r. (Liściak – Ożyna), urodzony w rezerwacie w Popielnie, przewodnik tabunu od 1992 roku, siedem klaczy w tabunie oraz cztery sztuki potomstwa z rocznika 2006;

– tabun II: og. Trzmiel – 1987 r. (Moloch – Trzmielina), urodzony w RPN Zwierzyniec, przewodnik tabunu od 2005 roku, pięć klaczy w tabunie oraz pięć sztuk potomstwa z rocznika 2006;

– tabun III: og. Tytan – 1995 r. (Tulipan – Toń), urodzony w rezerwacie w Popielnie, przewodnik tabunu od 2000 roku, sześć klaczy w tabunie oraz pięć sztuk potomstwa z rocznika 2006;

– tabun IV: og. Mor – 2000 r. (Pałasz – Morena), urodzony w RPN Zwierzyniec, przewodnik tabunu od 2004 roku, trzy klacze w tabunie oraz trzy sztuki potomstwa z rocznika 2006.

Na terenie rezerwatu przebywał również chodzący samotnie ogier Neron – 2004 r. (Tytan – Narewna), który został wypędzony przez ojca w maju 2005 roku.

Obserwacje poszczególnych grup koni prowadzono w okresie od października 2006 roku do stycznia 2007 roku, po 5 dni (4-6 dni) w miesiącu (łącznie 20 dni), przemiennie w godzinach przedpołudniowych i popołudniowych, przeznaczając na obserwację jednego tabunu w danym dniu ok. 3-4 godz.

Relacje międzyosobnicze pomiędzy ogierem a klaczami i źrebiętami wchodzącymi w skład tabunu określono na podstawie obserwacji struktury przestrzennej danego stada. W tym celu przez 120 minut (podczas każdej obserwacji), w odstępach 5-minutowych, odnotowywano odległość między ogierem a poszczególnymi klaczami i źrebiętami (z dokładnością do 1 m).

Obserwacje prowadzone na ogierach uwzględniały także ich zachowania terytorialne, takie jak patrolowanie rewiru oraz jego znakowanie podczas pasienia i przemieszczania się na zajętych przez nie terytorium.

W celu poznania reakcji ogiera na potencjalne zagrożenie przeprowadzono trzy eksperymenty etologiczne:

- doświadczenie 1. – reakcja na podłożone odchody (kał) innego ogiera;

- doświadczenie 2. – reakcja na wokalizację (rzenie) innego ogiera;
- doświadczenie 3. – reakcja na obcy, nieznaną przedmiot (duży papierowy karton).

Behawior ogierów podczas przeprowadzania doświadczenia 2. przedstawiono w formie opisowej. Zachowanie ogierów w doświadczeniach 1. i 3. filmowano przez okres 20 minut i na tej podstawie, odtwarzając nagranie, określano czas reakcji na dany bodziec.

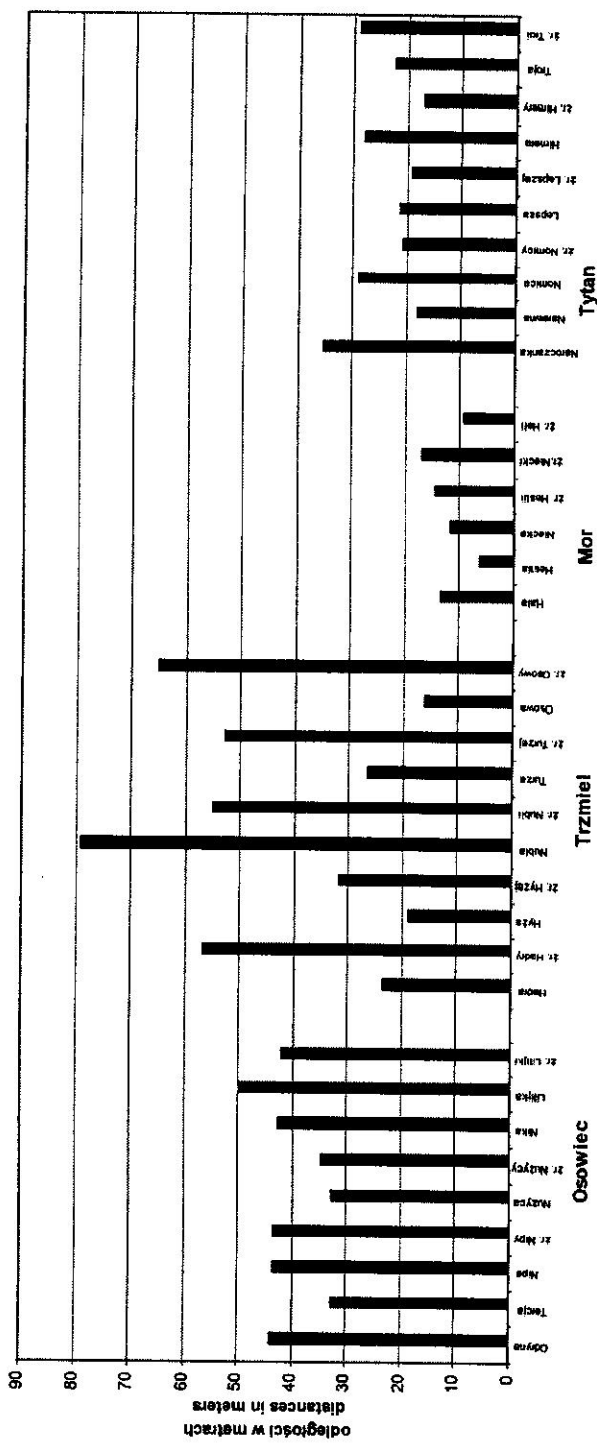
W ocenie behawioru eksploracyjnego (doświadczenie 3.) wykorzystano, opracowaną w Katedrze Hodowli Koni i Jeździectwa UWM w Olsztynie, 10-punktową skalę ocen, przyporządkowaną określonym stereotypom zachowań:

- 1 pkt – koń ucieka panicznie, jest wyraźnie przestraszony, chowa się za innymi końmi;
- 2 pkt. – koń chowa się za innymi końmi, boi się, ale nie ucieka, czasem patrzy na obiekt;
- 3 pkt. – koń odskakuje i dalej nie ucieka, stoi w bezruchu w odległości, na którą odskoczył;
- 4 pkt. – koń spięty, stoi bokiem, patrzy na obiekt, ale nie ucieka;
- 5 pkt. – brak zainteresowania;
- 6 pkt. – koń spogląda co jakiś czas na obiekt, wykazuje mierne zainteresowanie;
- 7 pkt. – koń staje przodem, patrzy wyraźnie zainteresowany, ale nie podchodzi;
- 8 pkt. – koń wyraźnie zainteresowany, wykazuje chęć podejścia, podchodzi parę kroków i zatrzymuje się;
- 9 pkt. – koń wyraźnie zainteresowany, podchodzi ostrożnie, zatrzymuje się w niewielkiej odległości od obiektu;
- 10 pkt. – koń wyraźnie zainteresowany, brak strachu, podchodzi i wącha obiekt.

Wyniki i dyskusja

Z obserwacji wynika, że więzi w tabunach były bardzo silne, co przejawiało się m.in. częstym sąsiedztwem dobranych par koni. Szczególnie wyraźnie widoczne to było w przypadku klaczy o zbliżonej pozycji w hierarchii stadnej. Ogiery także wykazywały pewne preferencje co do określonych klaczy i chętniej przebywały w ich otoczeniu (rys. 1). Należy jednak podkreślić, że nie zawsze były to klacze zajmujące najwyższą pozycję w stadzie.

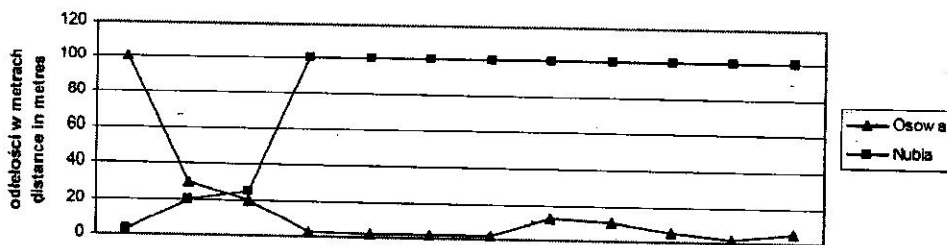
Podobną zależność odnotowała również w swoich badaniach Jaworowska [3]. Charakter struktury przestrzennej koni w każdym ze stad był zbliżony. Zawsze w pobliżu ogiera znajdowała się jedna lub dwie klacze, a pozostała część stada przebywała w znacznej odległości. Średnie odległości pomiędzy ogierem a pozostałymi członkami tabunu były różne (rys. 1). Niemniej w obrębie stada można było zaobserwować pewną prawidłowość, przejawiającą się w utrzymywaniu przez ogiera mniejszej odległości od klaczy stojących wyżej w hierarchii. Ciekawie przedstawiała się sytuacja w tabunie og. Trzmiel, najmłodszym pod względem czasu przebywania w rezerwacie. W tej grupie koni odległości między ogierem a klaczami dochodziły niekiedy do ok. 100 m, co

Rys. 1. Średnie odległości klaczy i źrebiąt od ogierów w ich tabunach
 Fig. 1. The average distance of mares and foals from sires in their herds

wiązało się z zerwaniem kontaktu wzrokowego. Można przypuszczać, że w tym tabunie, utworzonym sztucznie, a więc przy znacznej ingerencji ze strony człowieka w roku 2005, nie zawiązały się jeszcze tak silne więzi, jak w stadach, które powstały naturalnie, tj. na drodze walki o klacze (tabuny og. Osowiec i og. Tytan). Potwierdza to również przykład tabunu og. Mor, który przejął w 2004 roku trzy klacze po padłym ogierze Tasznik. Zaobserwowano, że w tabunach tych klacze nie w każdej sytuacji uznawały dominację ogiera, co przejawiało się częstszym brakiem podporządkowania się jego woli. Optycznie stada te tworzyły mniej zwartą grupę (szczególnie w odniesieniu do tabunu og. Trzmiel), a stałe kontakty utrzymywane były głównie dzięki staraniom ogiera. Spostrzeżenia te potwierdzają obserwacje wykonane przez Sasimowskiego i wsp. [10] na konikach polskich z Roztoczańskiego Parku Narodowego. W przytoczonej pracy podany jest również przykład stada, w którym zdecydowanie najbardziej dominującym osobnikiem była klacz.

Jednocześnie należy nadmienić, że zarówno klacze, jak i ogier przemieszczały się względem siebie stosunkowo często. Rotacje osobników służą podtrzymywaniu więzi z całym stadem i są ważnym elementem zachowań socjalnych. Struktura przestrzenna stada, tworząca się w trakcie tych rotacji, odwzorowuje więzi między poszczególnymi klaczami i ogierem czołowym oraz może w przybliżeniu dać obraz układu hierarchicznego panującego w grupie. Na rysunku 2 przedstawiono przykład takiej zależności. Odtwarza on dynamikę przemieszczania się wybranych dwóch klaczy: „liderki”, kl. Nubia – 2002 r. (Tasznik – Niecka) i najniższej zhierarchizowanej kl. Osowa – 2003 r. (Nacios – Odryna), względem ogiera Trzmiel w ciągu 1 godziny obserwacji. Rysunek ten przybliży stosunki, jakie panują między klaczami a ogierem. Z obserwacji wynika, że wewnątrz każdego stada istnieje zawsze podział na zaprzyjaźnione podgrupy. Częste przebywanie w swoim towarzystwie jest też niezależne od wykonywanych czynności. Potwierdza to wyniki obserwacji, jakie przeprowadzono w latach wcześniejszych na innych grupach koników [8].

Rys. 2. Dynamika przemieszczania się klaczy Osowa i Nubia względem ogiera Trzmiel
 Fig. 2. The dynamics of mares' moving in relation to Trzmiel sire position

Analizując behavior ogierów można zauważyć, że wykazują one szereg zachowań towarzyszących utrzymaniu zajmowanego terytorium. Przejawiało się to między innymi:

- codziennym patrolowaniem rewiru,
- przemieszczaniem się ze stadem po ściśle określonym obszarze i wyznaczonych ścieżkach,
- znakowaniem terenu (miejsc pasienia i przemieszczania się).

Charakterystycznym zachowaniem ogierów tabunowych jest codzienne patrolowanie zajmowanego terytorium. Z obserwacji prowadzonych od października do stycznia wynika, że w ciągu dnia robią to dwukrotnie (tab.). W godzinach przedpołudniowych zazwyczaj zaczynały obchód w godz. 9⁰⁰-10⁰⁰, natomiast po południu pomiędzy godz. 17⁰⁰ a 18⁰⁰, przeznaczając na to od 49 minut (Trzmiel) do 108 minut (Osowiec). Patrolowanie rewiru jest ściśle związane nie tylko ze sprawdzeniem terenu, ale i jego oznakowaniem. Wydaje się też, że ogiery często oddalając się od stada sprawdzają jednocześnie pobliskie miejsca żerowania i ich zasobność w dostępny pokarm.

Tabela - Table
Patrolowanie terytorium przez ogiery tabunowe
Patrolling territory by sires

Ogier Sire	Średni czas przeznaczony na obchód The average time of patrol (min)	Godziny rozpoczęcia obchodu Hours of beginning the patrol	
		I termin I patrol	II termin II patrol
Trzmiel	49	10 ⁰⁰	17 ⁰⁰
Osowiec	108	10 ⁰⁰	18 ⁰⁰
Mor	67	9 ⁰⁰	17 ⁰⁰
Tytan	55	9 ³⁰	17 ³⁰

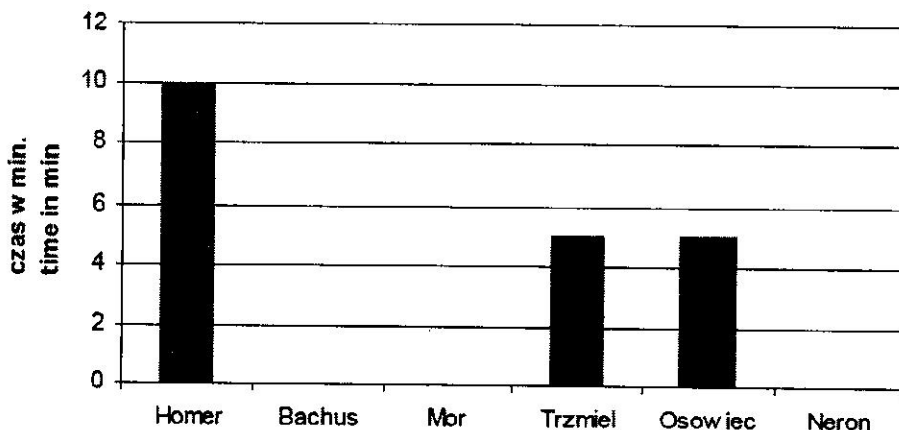
W trakcie prowadzonych badań można było zaobserwować różne formy zachowań ogiera, potwierdzające jego pozycję i związek ze stadem oraz zajmowanym terytorium, których przejawami były:

- wzmożona czujność, bezruch i wypatrywanie przeciwnika;
- sprawdzanie obszaru w promieniu parudziesięciu metrów;
- znakowanie terenu kałem i moczem oraz obwąchiwanie pozostawionych odchodów;
- okrążanie i zaganianie kłaczy (jeżeli się oddaliła) oraz przyjmowanie postawy imponującej.

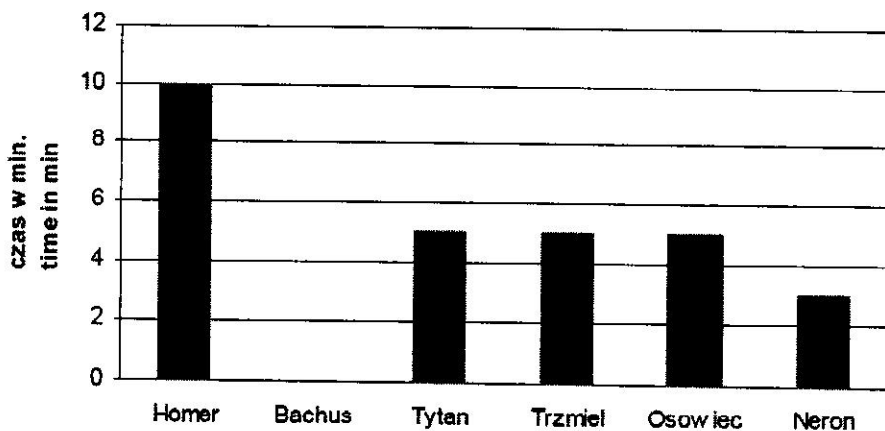
Obserwowane reakcje potwierdzają wcześniejsze badania nad zachowaniem ogierów koników polskich utrzymywanych w systemie hodowli rezerwatowej [6, 7]. Znalazienie na własnym terytorium obcego kału jest dostatecznie wyraźnym sygnałem,

świadczącym o obecności innego ogiera, na który przewodnik tabunu powinien zareagować. Swoją gotowość do obrony własnego rewiru na ogół manifestuje w charakterystyczny sposób, opisany przez Jaworowską [3].

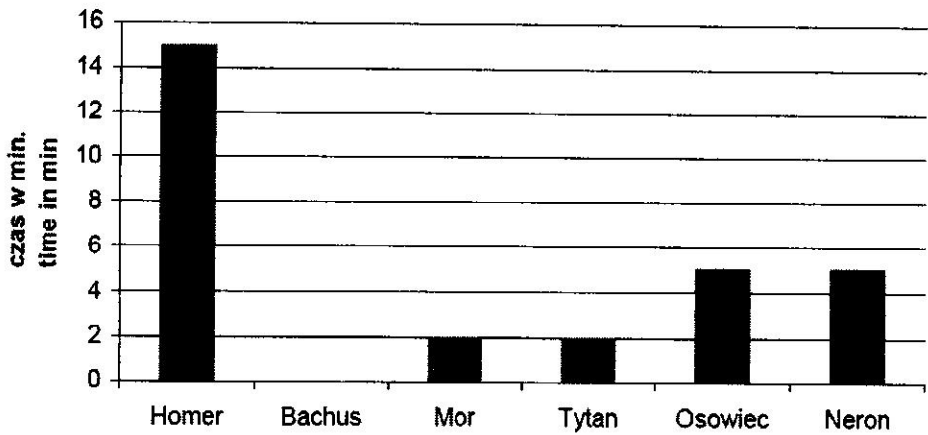
W doświadczeniu 1. sprawdzano reakcję ogiera tabunowego na podłożony kał innych ogierów, w tym pozostałych 3 przewodników tabunów, jednego młodego ogiera (2,5-letniego og. Neron) pozostawionego na remont stada oraz dwóch obcych ogierów z grupy stajennej: og. Homer – 1999 r. (Tasznik – Hala) i og. Bachus – 2002 r. (Lord – Borówka). Przeciętny czas reakcji ogiera, przejawiający się zainteresowaniem (wąchaniem) podłożonej w pobliżu niego próbki kału obcego ogiera, został przedstawiony na rysunkach 3, 4, 5 i 6.

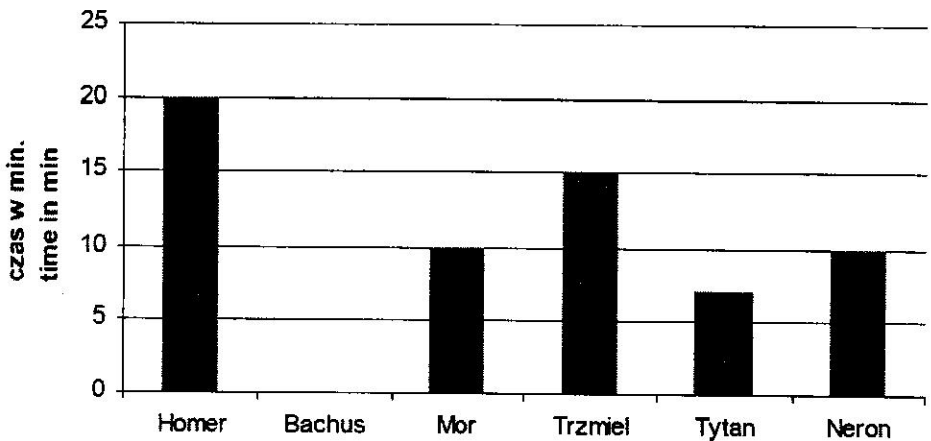
Rys. 3. Czas trwania reakcji ogiera Tytan na kał innego ogiera
 Fig. 3. The time of Tytan sire reaction to other sire's faeces

Rys. 4. Czas trwania reakcji ogiera Mor na kał innego ogiera
 Fig. 4. The time of Mor sire reaction to other sire's faeces

Rys. 5. Czas trwania reakcji ogiera Trzmiel na kał innego ogiera
 Fig. 5. The time of Trzmiel sire reaction to other sire's faeces

Rys. 6. Czas trwania reakcji ogiera Osowiec na kał innego ogiera
 Fig. 6. The time of Osowiec sire reaction to other sire's faeces

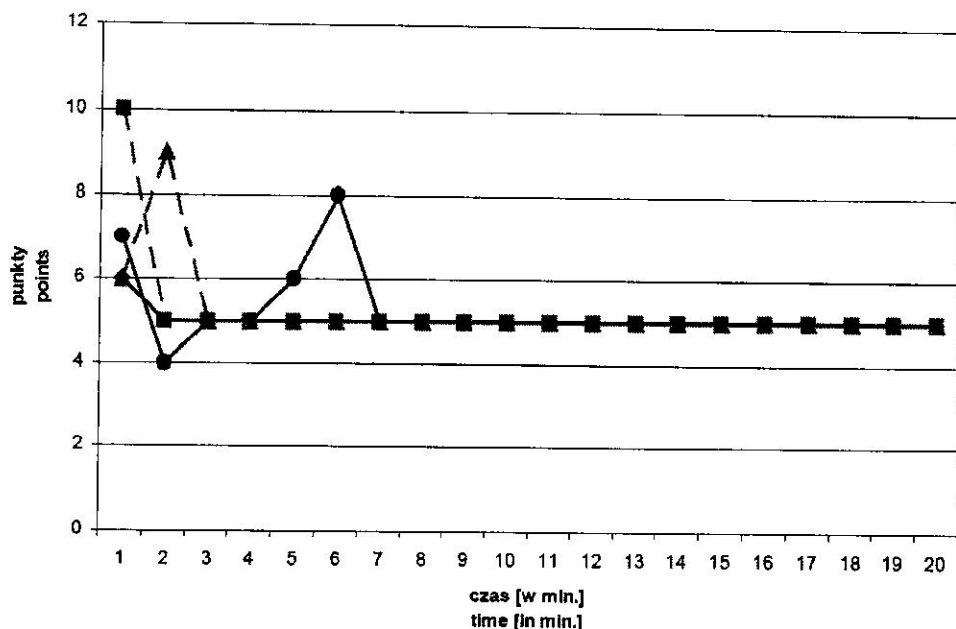
Zdecydowanie najwyraźniej (najdłuższy czas reakcji) reagował każdy z badanych ogierów na kał ogiera Homer. Ogier ten kryje w grupie stajennej od 2002 roku i jak wynika z informacji własnych, jest on ogierem wyróżniającym się na tle pozostałych ogierów stajennych wysokim libido. Natomiast drugi ogier z grupy stajennej – Bachus (kryjący od 2005 roku), o zdecydowanie mniejszym libido, nie wzbudzał zaintereso-

wania testowanych ogierów. Jednocześnie z analizy rysunków wynika, że każdy z przewodników tabunu wyraźniej reagował na odchody tego ogiera, z którego rewirem bezpośrednio sąsiadował. Ten stopień reakcji może jednocześnie potwierdzać fakt zachodzących między nimi konfrontacji, czego wynikiem jest niezależna od stadnej hierarchia przywódców stad. Na podstawie obserwacji różnych populacji dziko żyjących koniowatych można wnioskować, że jest to zjawisko powszechne. Stada te w większości przypadków zajmują odrębne terytoria, często zazębiające się, co w konsekwencji musi prowadzić do spotkań ogierów i rywalizacji nie tylko o klacze, ale i o zajmowane tereny [1].

Analiza zachowania ogierów podczas przeprowadzania doświadczenia 2. skłania do wyciągnięcia wniosków analogicznych do tych, jakie uzyskano podczas doświadczenia 1. Spośród czterech ogierów biorących udział w tym eksperymencie, tylko ogier Tytan nie zareagował na głos innego ogiera. Pozostałe wykazały się całym szeregiem opisanych już reakcji. W przypadku ogierów Osowiec i Trzmiel, rzenie obcego ogiera sprowokowało symulowany atak. Natychmiast po usłyszeniu rzenia obcego ogiera okrzykiwały one klacze, powodując w ten sposób zacieśnienie grupy, a następnie pogalopowały w kierunku dochodzącego głosu. Natomiast brak reakcji u ogiera Tytan można hipotetycznie wytłumaczyć mniejszą chęcią dominacji z jego strony. Ogier ten, jak można wnioskować z obserwacji własnych, wycofuje się w obliczu konfrontacji z innym ogierem.

Z analizy doświadczenia 1. i 2. wynika, że zarówno głos innego ogiera, jak i obecność jego odchodów powoduje u ogierów instynktowne reakcje obronne, typowe dla zachowań zwierząt terytorialnych. Ogier czołowy, mimo ugruntowanej pozycji, przez cały czas trwania swojego przywództwa jest narażony na starcia z innymi ogierami. Powoduje to stałą gotowość do obrony stada, nie tylko przed znanym zagrożeniem (strach przed odebraniem klaczy przez rywala), ale również przed potencjalnym, nieznanym wrogiem, w obliczu którego należy zademonstrować odwagę. Tego rodzaju zachowanie badano podczas eksperymentu z obcym (nieznanym) przedmiotem – doświadczenie 3. Wynika z niego, że ogiery nie tylko nie przejawiały strachu, ale wręcz zainteresowanie (rys. 7). Tylko ogier Mor, najmłodszy z nich, w pierwszych minutach utrzymywał dystans i okazywał podenerwowanie. Jego zachowanie można wytłumaczyć nie tylko młodym wiekiem, a co za tym idzie dużo mniejszym doświadczeniem, ale również chęcią zdobycia większego autorytetu wśród klaczy. Podeksycytowanie ogiera Mor, spowodowane pojawieniem się nowego obiektu, powodowało jednocześnie wzmożoną czujność u klaczy. Zaniepokojone tą sytuacją stawały za ogierem w zbitej gromadzie, przyjmując postawę gotową do ucieczki. Być może wyraźniejsza reakcja ogiera w takiej sytuacji była podyktowana chęcią sprawdzenia swojego statusu w tej grupie koni.

Pozostałe ogiery podchodziły do obiektu chętniej lub w ogóle nie wykazywały znaczącego zainteresowania. Wynika z tego, że doświadczenie zdobyte przez lata przebywania w środowisku naturalnym pozwala ogierom realnie oceniać zagrożenie. Dodatkowo, ugruntowana pozycja w stadzie i pewność siebie powodują zwiększone zaufanie klaczy względem ogiera. Przejawiało się to bardzo często brakiem reakcji klaczy

Rys. 7. Nasilenie reakcji ogierów na pojawienie się nieznanego obiektu
 Fig. 7. Increase of reaction of sires to appearance of unknown object

na pojawienie się nowego obiektu. Jednocześnie należy dodać, że czujność klaczy na niezidentyfikowane dźwięki jest często większa niż u ogierów. Przywódcy tabunu polegają w tej kwestii na jednej z dominujących klaczy i odpowiednio reagują dopiero po zaalarmowaniu przez nią stada. Należy przypuszczać, iż duże zainteresowanie ogierów nowymi elementami, jakie pojawiają się w ich otoczeniu, podyktowane jest silnym instynktem eksploracyjnym występującym u koników polskich, co zostało również odnotowane podczas wcześniejszych obserwacji przeprowadzonych na źrebiętach tej rasy koni [9].

Podsumowując wyniki przeprowadzonych obserwacji oraz testów behawioralnych należy stwierdzić, że w badanej populacji koników polskich utrzymywanych w systemie hodowli rezerwatowej zarówno klacze, jak i ogiery tabunowe przejawiają różnorodne zachowania wynikające z życia w grupach haremowych, a w szczególności:

- zaobserwowano silną więź rodzinną między ogierami, klaczami i ich potomstwem;
- klacze respektowały dominującą pozycję ogierów czołowych i nie wykazywały względem nich agresji;
- ogiery dążyły do przebywania w bezpośrednim sąsiedztwie klaczy, jednak to klacze częściej zabiegały o ich względy;

- ogiery pilnowały swojego terytorium, m.in. codziennie patrolując jego granice, jednak większość czasu pozostawały bezpośrednio przy kłaczach;
- podczas zagrożenia (realnego i potencjalnego) ogiery przejawiały typowe zachowania związane z obroną swojego tabunu;
- ogiery tabunowe utrzymywane w systemie hodowli rezerwatowej wykazują się szeregiem swoistych reakcji potwierdzających ich zachowania terytorialne;
- kłacze z tabunów, które w naturalny sposób zostały przejęte przez ogiera (na drodze walki o kłacze) wyraźniej reagowały na jego zachowania przywódcze (były bardziej uległe i szybciej się podporządkowywały) niż w stadach, w których zostały ogierowi przydzielone.

PIŚMIENNICTWO

1. GÓRCEKA A., JEZIEŃSKI T., 2002 – Zachowania socjalne i płciowe koni w warunkach zbliżonych do naturalnych i w warunkach stajennych a wyniki ich rozrodu. *Prace i Mat. Zoot.* 60, 15-25.
2. JACKSON J., 2003 – Prawdziwy świat koni. Galaktyka, Łódź.
3. JAWOROWSKA M., 1982 – Z życia koników polskich na swobodzie. Cz. 2. *Koń Polski* 2, 17-19.
4. JAWORSKI Z., 1996 – Formowanie się tabunów w rezerwatowej hodowli konika polskiego w Popielnie. *Zeszyty Naukowe Przeglądu Hodowlanego* 25, 145-152.
5. JAWORSKI Z., 1998 – Jak koń z koniem: związki społeczne u koników polskich żyjących na swobodzie. *Koń Polski* 9, 32-33.
6. JAWORSKI Z., 2003 – Ocena warunków etologiczno-hodowlanych koników polskich utrzymywanych w systemie rezerwatowym. *Rozprawy i monografie* 79, Wyd. UWM Olsztyn.
7. JAWORSKI Z., 2003 – Terytorializm u koników polskich utrzymywanych w systemie rezerwatowym. *Zeszyty Naukowe Przeglądu Hodowlanego* 68, z. 5, 11-19.
8. JEZIEŃSKI T., 1988 – Charakterystyka socjalnego zachowania się koników polskich w warunkach chowu rezerwatowego i stajennego. *Zesz. Probl. Post. Nauk. Roln.* 354, 177-185.
9. ŁUCZYŃSKA M., 2002 – Wpływ popędów i instynktów na zachowanie źrebiąt koników polskich w okresie letniego wypasu koni w stacji Badawczej PAN w Popielnie. Katedra Hodowli Koni i Jeździectwa UWM w Olsztynie, praca magisterska.
10. SASIMOWSKI E., PIETRZAK S., KAPROŃ M., KOLSTRUNG R., KUCZYŃSKA A., POROCH J., 1990 – Struktura i hierarchia stada (postawy przyjazne, opiekuńcze i wrogie) koników polskich w Roztoczańskim Parku Narodowym. *Rocz. Nauk. Roln.*, Ser. B, 106 (1-2), 189-197.

Magdalena Łuczyńska, Zbigniew Jaworski, Barbara Stolarczyk

Behavior of Polish Konik horses kept in reservation breeding system

Summary

The purpose of the studies was to analyze the behavior of sires being herd leaders and their relations with other herd members. The study was carried out in 4 groups – herds of horses (42 horses in total) living on the territory of the SB PAN Popielno reserve. The herds were observed

for 4 months (October 2006 – January 2007) and moreover three behavioral experiments were performed. The results show strong family bond between sires, mares and offspring. All sires demonstrated characteristic reactions which confirm their territorial behavior, e.g. guarding and marking their territory. The behavioral tests proved that the sires reacted typically both to real and potential danger, showed courage and interest to surrounding environment. They show clearly their dominant position in the herd and are able to held the control over all its members.